

KORT OM UNDERSÖKNINGEN:

Undersökningen genomfördes av Novus Opinion på uppdrag av Hörselskadades Riksförbund (HRF). Frågorna besvarades av 1 527 studenter vid fem högskolor: Högskolan i Gävle, Högskolan Väst, Högskolan på Gotland, Högskolan i Borås och Högskolan Dalarna.

För att uppnå hög statistisk säkerhet redovisas de samlade resultaten, inte varje högskola för sig. Resultaten vid de olika högskolorna är emellertid ganska samstämmiga, vilket tyder på att problemen med dålig ljudmiljö är utbredda vid högskolor/universitet i hela landet.

Cirka 80 procent av de studenter som deltog var under 34 år. Andelen hörselskadade motsvarar befolkningen i stort: 16 procent har någon grad av hörselnedsättning, och 14 procent har tinnitus.

Stora problem med dålig ljudmiljö i högskolan

Fyra av tio studenter har problem med dålig ljudmiljö i högskolan. De har svårt att koncentrera sig, svårt att komma ihåg och svårt att höra vad föreläsare säger. Det visar en Novus-undersökning som Hörselskadades Riksförbund (HRF) har låtit göra bland 1 500 studenter vid fem högskolor.

Ljudmiljön har stor betydelse för inläring, problemlösning, minne, koncentration och kommunikation, enligt flera forskningsstudier. Det här innebär att det är särskilt viktigt med bra ljudmiljö i lokaler som används för undervisning, koncentration och kommunikation.

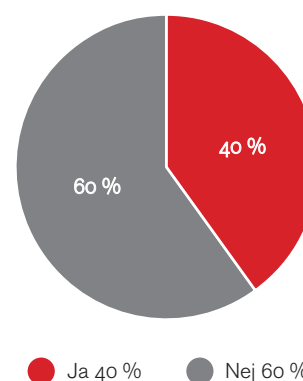
Trots detta visar nu en ny undersökning från Hörselskadades Riksförbund att ljudmiljöproblemen är mycket stora vid landets högskolor (HRF/Novus 2011):

- Fyra av tio studenter, 40 procent, besväras av störande ljud i högskolans lokaler.
- Lika många, 42 procent, uppger att de ofta/ibland har svårt att höra vad föreläsaren säger. Ännu fler, 62 procent, tycker att det är svårt att höra vad andra studenter säger vid föreläsningar.

De omfattande problemen beror framför allt på dålig akustik, dålig ljudisolering, bristfällig ljudteknik och ogenomtänkt lokalplanering, konstaterar HRF.

Följaktligen kan bibliotek vara direkt bullriga, medan en del föreläsningssalar är utformade/utrustade så att studenterna har svårt att höra vad föreläsaren säger. Alltså: störande ljud hörs ofta alldeles för mycket och önskat ljud för lite.

Andel studenter som besväras av störande ljud i högskolans lokaler

Ljud från andra människor stör mest

Det är framför allt ljud från andra människor som stör. Hela 69 procent av de studenter som har problem med störande ljud uppger att de besväras av till exempel röster, steg, skrapande stolar och andra aktivitetsljud varje dag/varje vecka.

Det här är en följd av dålig rumsakustik och bristfällig ljudisolering. I en hel del lokaler förvandlas vanliga samtal och steg blir till störande buller när det studsar mellan kala, hårda ytor, utformade ungefär som stora resonanslådor.

Givetvis varierar ljudmiljön ganska mycket mellan olika lokaler – det finns både bra, mindre bra och riktigt dåliga lokaler vid högskolorna. Men problemet är ändå utbrett och omfattar såväl nya som gamla lokaler. Vid ny- och ombyggnad av högskolelokaler är det inte ovanligt att ljudmiljön glöms bort eller nedprioriteras med hänvisning till ekonomi eller den visuella designen – ända tills lokalerna tas i bruk och både studenter och personal får stora problem. Men vid det laget är problemen ”inbyggda” och svårare – och dyrare – att åtgärda.

Även ljud från maskiner upplevs som störande. Det handlar bland annat om ventilation, teknisk undervisningsutrustning, surr från dörröppnare, samt högtalare med brus och andra störljud.

Varje dag/varje vecka besväras jag av...

...störande ljud från maskiner	36%
...störande ljud från människor	69%
...störande bakgrundsljud t ex musik	12%

Biblioteken – ingen lugn plats

De flesta förväntar sig nog att ett högskolebibliotek ska vara en lugn oas, väl lämpat för självstudier och koncentration. Men i HRFs undersökning har många studenter kommenterat att de inte får någon studiero i biblioteket. Flera bibliotek tycks ha stora problem med akustiken, vilket gör att ljudet av steg och stolskrap skapar störande oväsen. Om det dessutom förekommer samtal blir ljudmiljön snabbt mycket dålig.

Flera studenter vill ha fler lokaler/rum där de kan bedriva självstudier i lugn miljö.

Svårare att lära in och koncentrera sig

Den dåliga ljudmiljön vid högskolan får tydliga negativa konsekvenser för studenternas möjligheter att bedriva studier, visar HRFs undersökning.

Av de studenter som besväras av störande ljud uppger åtta av tio (78 procent) att den dåliga ljudmiljön gör att de inte kan koncentrera sig. Sex av tio har svårt att höra. Över hälften blir trötta. Drygt 40 procent får svårare att komma ihåg.

Hur påverkas du av störande ljud i högskolans lokaler?

Kan inte koncentrera mig	78%
Blir irriterad	66%
Har svårt att höra	59%
Blir trött	54%
Får svårare för att komma ihåg	42%

Får huvudvärk	29%
Inget av detta	1%
Vet ej / ej svar	1%

Detta stämmer väl överens med tidigare forskningsstudier. Dålig ljudmiljö har visat sig försämra möjligheterna för inläring. Särskilt hårt drabbas personer som redan har lägre studiekapacitet.

Det här beror bland annat på att i en stökig ljudmiljö behöver vi använda mer av vårt arbetsminne för att tolka och bearbeta information. Därmed får vi mindre kapacitet kvar till inläring och problemlösning. Även koncentrationen försämras. Studierna blir alltså mindre effektiva än vad de skulle kunna vara.

42 procent har svårt att höra föreläsaren

Hela 42 procent av högskolestudenterna uppger att de ofta/ibland har svårt att höra föreläsaren vid undervisning i större grupp (över 40 deltagare). Problemet är ofta att lokalerna har bristfällig akustik kombinerat med att det saknas ljudteknik med förstärkning. Detta gör att föreläsaren inte hörs i hela lokalen.

Siffran är anmärkningsvärt hög med tanke på att god hörbarhet är en grundläggande förutsättning för att en föreläsning ska ha något värde. Att se till att en föreläsare hörs i en lokal är inte heller särskilt svårt att åstadkomma, med rätt utrustning och kunskaper. Men i undersökningen påtalar flera studenter att mikrofoner, högtalare och teleslingor ofta fungerar dåligt eller inte alls. En del föreläsare vägrar dessutom använda mikrofon.

Sex av tio studenter (62 procent) har svårt att höra vad andra säger vid föreläsningar. Dialog mellan föreläsare och studenter är i dag vanligt vid högskolan, därför borde förutsättningarna anpassas efter detta, med till exempel mikrofon för kommentarer. Alla deltagare borde kunna höra alla som yttrar sig vid en föreläsning eller i en annan undervisningssituation.

Varannan har svårt att höra i högskolornas caféer/restauranger

En stor del av utbytet mellan studenterna äger rum i högskolornas restauranger och caféer. Diskussioner, studieplanering och mycket annat pågår över måltider eller en kopp kaffe. Ändå är ljudmiljön ofta mycket besvärlig i dessa lokaler. Nästan varannan student, 45 procent, tycker att det är svårt att höra vad andra säger i högskolornas restauranger och caféer.

Det här innebär att dessa allmänutrymmen inte blir de sociala samlingsplatser och kreativa smältdeglar av idéer som de skulle kunna vara.

Jag har ofta/ibland svårt att höra...

...föreläsaren i större grupp (>40)	42%
...föreläsaren i mindre grupp (<39)	22%
...andra studenter under föreläsningar	62%
...andra vid seminarier	27%
...andra vid laboratorier	10%
...andra i grupparbeten	12%
...andra i fikarum och på lunchrestaurang	45%

Därför gjorde HRF undersökningen

Förra året slog HRF larm om att dålig ljudmiljö är ett av våra vanligaste arbetsmiljöproblem. Undersökningar som presenterades i rapporten "Kakofonien" (HRF 2010) visade att varannan anställd tycker att ljudmiljön på jobbet är ett problem varje dag/varje vecka. Särskilt stora är problemen inom skolan och i öppna kontor. Rapporten "Kakofonien" finns på www.befriasamtalet.se/rapport

Under 2010-2011 har HRF bedrivit en upplysningskampanj för bättre ljudmiljö – "Befria samtalet" – med konferenser i hela landet, från norr till söder, för arkitekter, skyddsombud, lokalansvariga, skolledare, företagshälsovård, bygginspektörer, miljöinspektörer och många andra. Vid dessa konferenser deltog flera som jobbar inom högskolan som berättade om stora ljudmiljöproblem. Vi ville därför ta reda på hur studenterna upplever sin arbetsmiljö när det gäller ljudmiljö och hörbarhet.

HRFs reaktion på undersökningens resultatet

Dålig akustik är ett utbrett problem i lokaler och arbetsmiljöer runt om i landet, det har HRFs tidigare undersökningar visat. Ändå är vi förvånade över att just högskolan, vars främsta syfte är att skapa så bra förutsättningar som möjligt för inläring, studier och problemlösning, har en ljudmiljö som har rakt motsatt verkan. Istället för att jämna vägen för sina studenter har man satt upp onödiga hinder. Det är oförsvarligt.

Bästa tänkbara ljudmiljö och hörbarhet borde ha hög prioritet vid landets högskolor och universitet. Det är hög tid för lokalansvariga att ta itu med ljudmiljöproblemen genom att:

1. Kartlägga de ljudmiljö- och hörbarhetsproblem som studenter och personal upplever.
2. Avsätta medel för att förbättra akustik, ljudteknik och ljudmiljön i övrigt.
3. Anlita erkända akustikexperter och ljudtekniker som kan se till att rätt åtgärder vidtas. (När ljudmiljöproblem ska åtgärdas är det tyvärr vanligt att de blir otillräckliga eller till och med utan effekt för att åtgärderna utförs på fel sätt, av personer med bristande kunskaper.)
4. Lägga planer för och sedan genomföra akustik- och bullersanering, förbättring av ljudtekniken och ljudsmart lokalplanering.

Pressmeddelande om denna undersökning samt mer information om ljudmiljö finns på HRFs ljudmiljöwebb: www.befriasamtalet.se

HRFs rapport "Kakofonien" (2010) med undersökningar om ljudmiljö finns på www.befriasamtalet.se/rapport

*Vid frågor kontakta Ingvild Falkenhaus, informationschef, HRF,
e-post: ingvild.falkenhaus@hrf.se, tel: 08-457 55 68, 070-536 22 43.*